

Slovenski dom

Štev. 289.

V Ljubljani, četrtek 22. decembra 1938.

Leto III

Odstop dosedanje naše vlade Nova vlada dr. Milana Stojadinoviča

Slovenec zastopa v vladi gradbeni minister dr. Miha Krek in minister brez listnice Franjo Snoj poslanec za ljutomerski okraj

Izjava predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča o izvedenih spremembah

Belgrad, 22. dec. Predsednik vlade dr. Stojadinović je bil včeraj sprejet pri knezu namestniku Pavlu ter mu po navadi, ki velja po izvršenih volitvah, sporočil odstop vse svoje vlade. Knez namestnik Pavle je odstop vlade sprejel ter dal naročilo za sestavo nove vlade spet dr. Stojadinoviću, ki je že popoldne sestavil novo vlado. V imenu Nj. Vel. kralja Petra so kraljevi namestniki podpisali ukaz, s katerim so sprejeli odstop stare vlade in imenovali novo. S tem ukazom so postavili:

Za predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinoviča, do zdaj predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra;
za prometnega ministra dr. Mehmeda Spaha, do zdaj prometnega ministra;
za pravosodnega ministra Milana Simonovića, do zdaj pravosodnega ministra;
za kmetijskega ministra Svetozarja Stankovića, do zdaj kmetijskega ministra;
za prosvetnega ministra Bogoljuba Kujundžića, do zdaj ministra za gozdove in rudnike;
za ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetkovića, do zdaj ministra za socialno politiko in narodno zdravje;
za ministra za gozdove in rudnike Dobrovoja Stošovića, gradbenega ministra n. r.;
za finančnega ministra dr. Dušana Letića, dosedanjega finančnega ministra;

za gradbenega ministra dr. Miha Kreka, do sedaj ministra brez listnice;

za ministra brez listnice Vojislava Djordjevića, do zdaj ministra brez listnice;

za ministra brez listnice dr. Džafara Kulenovića, do zdaj ministra brez listnice;

za ministra vojske in mornarice, armijskega generala Miljutina Nedića, do zdaj ministra za vojsko in mornarico;

za ministra za trgovino in industrijo inž. Nikola Kabalina, do zdaj ministra za trgovino in industrijo;

za ministra za telesno vzgojo Ante Maštrovića, do zdaj ministra za telesno vzgojo;

za ministra pošte, telegrafa in telefona Panto Jovanovića, do zdaj župana v Skoplju in bivšega narodnega poslanca;

za notranjega ministra Milana Acimovića, do zdaj upravnika mesta Belgrada, in

za ministra brez listnice Franca Snoja, do zdaj ravnatelja kmetijske posojilnice v Gornji Radgoni.

Od članov prejšnje vlade ni v novem ministrskem svetu več naslednjih: dosedanjega notranjega ministra dr. Antona Korošca, dosedanjega prosvetnega ministra Dimitrija Magaraševića, dosedanjih ministrov brez listnice Nika Novakovića in Svetislava Hodjera ter dosedanjega poštnega ministra Vojka Cvrljića.

Nova vlada je prisegla sredi ob 7 v pisarni predsednika vlade.

Ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je dal ravnatelju agencije Avala sledečo izjavo za javnost:

Kr. vlada je odstopila, da bi najvišji ustavni faktor mogel storiti potrebne sklepe z ozirom na izvedene državnozbornske volitve. Nova vlada, ki ji imam tudi čast predsedovati, ne pomeni nikake spremembe smeri niti v zunanji niti v notranji politiki kraljevine Jugoslavije. Nadaljevali bomo z delom za izvedbo našega programa, ki je javnosti znan, in ki sem ga v svojih preložitvenih govorih ponovno povedal in pojasnil. Osebnih sprememb v vladi so bile izvršene zaradi stvarnih potreb. Želim pa posebno poudariti, da vsi mi, bivši in sedanjí ministri, ostanemo prijatelji in sodelavci pri skupnem poslu.

Novi ministri prevzemajo posle

Belgrad, 22. dec. m. Novi ministri v dr. Stojadinovičevi vladi bodo danes prevzeli svoje posle. Tako bo prevzel resor notranjega ministrstva Milan Acimović že popoldne ob 9. Prav tako bo dopoldne prevzel resor gradbenega ministrstva novi gradbeni minister dr. Miha Krek od dosedanjega gradbenega ministra Stošovića.

Hodžerova stranka je odstavila svojega predsednika

Belgrad, 22. dec. m. Glavni odbor Jugoslovanske narodne stranke (Hodžerove) je izdal enoči naslednje uradno poročilo:

Glavni odbor Jugoslovanske narodne stranke borbašev je na svoji seji 21. decembra 1938 po vsestranski presoji položaja, v katerem se je stranka znašla po volitvah 11. decembra, dr. Svetislava Hodžer odstavil s položaja predsednika stranke kot škodljivega za stranko. Za predsednika je zdaj določil dosedanjí prvi podpredsednik stranke dr. Živojin Lukić.

Delo glavnega volivnega odbora

Belgrad, 22. dec. m. Glavni volivni odbor je včeraj še vedno pregledoval volivne epise iz posameznih volivnih okrajev, ter je do sedaj pregledal volivno gradivo iz vrbaske in moravske banovine.

Vladna sprememba v Romuniji

Bukarešta, 22. decembra. o. Za novega romunskega zunanjega ministra je bil včeraj imenovan Gregor Galenco, ki je takoj prisegel pred kraljem Karlom. Galenco je bil glavni urednik dnevnika »Timpul«, enega od glasil narodne kmetijske stranke, ki jo vodi Maniu.

Postavitve Galenca za romunskega zunanjega ministra na mesto dosedanjega zunanjega ministra Petresca Comnena razlagajo s tem, da je kralj Karel želel postaviti v politično življenje nove moči, starih in izkušenih državnikov pa dati položaje višjih svetovalcev.

Uradno poročajo, da so 130 članov Zelezne garde, ki so bili do sedaj internirani v taborišču Vaslui, izpuščili. Oblastva poudarja, da bodo tisti, ki se ne bodo držali svojih obljub, in ki bi še naprej politično delovali, strogo kaznovani. Med oproščenimi je tudi Joneacu, bivši ravnatelj »Curentulac«, glasila »Zelezne garde«.

Spokorjeni grški komunisti

Atene, 22. dec. Atenski listi objavljajo skesane izjave, ki so jih dali komunisti, med njimi tudi Sklavinaas, šef parlamentarne skupine komunistične stranke ter Basiakos, Gastriellidis in Spania. V teh svojih izjavah se komunistični veljaki odrekajo komunističnim načelom in objublajo, da bodo v bodoče zvesti državljanji nove države in novega stanja, ki je bilo ustvarjeno 4. avgusta predlanskim.

Atene, 22. dec. AA. V Atenah so zbrali do sedaj že pet in pol milijona drahem, ki jih bodo o božiču razdelili med reveže. Casopisi pišejo, da bodo še pred božičem zbrali okoli 10 milijonov.

Vremensko poročilo

Uradno poročilo Tujakoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, JZSZ v Ljubljani od danes:

Kranjska gora: —5, barometer pada, drobno mede, 35 cm pršiča.

Erjavčeva koča: —10, severovzhodnik, 50 cm pršiča, drobno mede.

Bled: —4, drobno mede, 37 cm pršiča.

Pokljuka: —4, oblačno, vetrovno, 35 cm pršiča.

Gorjše: —3, drobno mede, 40 cm pršiča.

Zlatorog v Bohinju: —8, drobno mede, 55 cm pršiča.

Dom na Komni: —5, drobno mede, 90 cm pršiča.

Dom na Voglu: —11, 100 cm pršiča.

Skofja Loka: —4, oblačno, mirno, 27 cm pršiča, drobno mede.

Višnja gora-Polzevo: —2, oblačno, 20 cm pršiča.

Velika Planina: —7, vzhodnik, drobno mede, 50 pršiča.

Dom v Kamniški Bistri: —5, drobno mede, 50 pršiča.

Dom na Krvaveu: —6, vzhodnik, drobno mede, 60 pršiča.

Poljaki ne dajo Ukrajincem nobenih pravic

Varšavski parlament je včeraj zavrnil ukrajinsko zahtevo po avtonomiji

Varšava, 22. dec. o. Včeraj je bila v poljski poslanski zbornici razprava o predlogu, ki so ga vložili pred tremi tedni ukrajinski poslanci. V tem predlogu zahtevajo popolno avtonomijo za tisti del Ukrajine, ki je pod poljsko oblastjo in navajajo v podprete svoje zahteve narodne, politične in zgodovinske razloge. S tem predlogom so ukrajinski zastopniki na Poljskem uradno načeli vprašanje ukrajinske samostojnosti. Kakor je bilo treba pričakovati, je poljska zbornica njihovo zahtevo zavrgla in sicer med burnim prekanjem, v katerem je s poljske in ukrajinske strani prišlo do hudih nastopov. Ker je poljski parlament odklonil zahtevo ukrajinskega naroda, da bi razpravljali o

ukrajinski avtonomiji v zakonitem okviru, je verjetno, da se Ukrajinci ne bodo čutili več vezane na kake zakonite poskuse in bodo posegli po drugih sredstvih za uveljavitev svojih pravic. Pri tem bodo naleteli na vso podporo tistih držav, katerim je to tega, da bi se osnovala neodvisna ukrajinska država, ki bi bila podvržena njihovemu gospodarskemu in političnemu vplivu. Da je temu tako, pričajo izjave in gibanje ukrajinskih emigrantov v tujini, ki so med drugim začeli že organizirati svojo prostovoljsko armado. Ta armada pod poveljstvom kreza Razumovskega, vplivnega ukrajinskega voditelja, naj bi v potrebnem trenutku pomagala pri ustanavljanju neodvisne Ukrajine.

Odhod ital. zun. ministra iz Budimpešte

Ugibanja o vsebini razgovorov in sklepov med Italijo in Madžarsko

Budimpešta, 22. dec. o. Italijanski zunanji minister grof Ciano je po tridnevem bivanju v Budimpešti danes jutraj odpotoval v Rim. Slovo italijanskega zunanjega ministra od Budimpešte je bilo zasebnega značaja.

Grof Ciano je včeraj imel zadnje razgovore z madžarskimi državniki in kaže, da se je v teh razgovorih sporazumel z Madžari glede vseh vprašanj, zaradi katerih je obiskal Budimpešto. Uspeh tega obiska bo v naslednjem:

1. Madžarska bo začela odločnejšo borbo proti komunizmu, toda ne bo pristopila k zvezi proti Kominterni.

2. Med Italijo in Madžarsko bo prišlo do tesnejših gospodarskih in kulturnih zvez in sicer s pomočjo posebnih sporazumov. Kakor bo Češko-slovaška v najtesnejših gospodarskih odnosih z

Nemčijo, podobno bo Madžarska gospodarsko sodelovala z Italijo, da tako nadoknadi primanjkljaj, ki bo nastal v njeni zunanji trgovini zaradi zmanjšane uvoza v Nemčijo;

3. Kaže, da so se pri razgovorih v Budimpešti sporazumeli glede bližnjega izstopa Madžarske iz Zveze narodov. Madžarska do tega ni bilo težko pregovoriti, saj se madžarski voditelji zavedajo, da ZN nima dejansko nikakega vpliva in ne možnosti za kako pomoč glede madžarskih teženj;

4. Madžarska bo na pobudo Italije skušala urediti vsa sporna vprašanja z nekaterimi svojimi sosedami in skleniti z njimi sporazume.

Uradno je bilo sporočeno, da je grof Ciano povabil madžarskega zunanjega ministra grofa Czackija, da naj obišče Italijo.

Potovanje poljskega zunanjega ministra v Francijo

Varšava, 22. decembra. o. Poljski zunanji minister Beck bo nocoj ali jutri odpotoval čez Dunaj in Genovo v Francijo, kjer misli prebiti božične praznike. Pravijo, da ne bo obiskal Pariza, marveč da se bo ustavil samo v nekem letovišču na južno-francoski obali. Domnevajo pa, da bo poljski zunanji minister imel za svojega bivanja v Franciji nekaj razgovorov s francoskimi državniki glede novega položaja, ki je za Poljsko nastal sprito nemških načrtov za ustanovitev samostojne ukrajinske države. Poljska vlada je zaradi teh načrtov, ki jih Nemci čisto odkrito razvijajo in zagovarjajo, prisiljena, da pretrga svojo

dosedanjo zunanjo politiko in išče pomoči zoper nemške težnje pri sovjetski Rusiji in pri Franciji. Zaradi tega je pretekli teden obnovila vse svoje politične in gospodarske sporazume s sovjetsko Rusijo, zdaj pa potuje njen zunanji minister v Francijo, da bi izvedel, kakšno stališče bi v primeru poskusov za delitev poljskega ozemlja zavzela Francija.

Berlin, 2. decembra. AA. Reuter: Trgovska pogodba med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo in trgovski sporazum med Nemčijo in Finsko sta bila podaljšana še za eno leto.

Prekmurski sezonski delavci so prinesli 24 milijonov domov

Maribor, 21. decembra. Predvčeršnjim je prispel iz Nemčije zadnji transport prekmurskih sezonskih delavcev. Bila sta to samo dva vagona. Sedaj prihajajo le še manjše skupnine, ki so se z odhodom v domovino zakasnile. Prispelo je vsega skupaj 10 velikih in eden manjši transport, s katerimi se je vrnilo skupno 6881 oseb, od tega 3370 moških in 3511 žensk. Seveda niso bili to sami Prekmurci, kakih 1000 delavcev je bilo iz Volvodine in Slavonije, nekaj tudi iz ostalih delov Slovenije. Vsega skupaj pa je bilo v Nemčiji letos okrog 6000 Prekmurcev na sezonskem delu. Gospodarski pomen tega sezonskega dela je za Prekmurje ogromen.

Povprečni zaslužek vsakega delavca v Nemčiji je bil letos srednji, nekateri so se pri povratku zelo hvalili, drugi pa so bili zaposleni v krajih in pri takem delu, kjer se je letos zaslužilo mnogo manj, kakor prejšnja leta. Skupno pa so poslali ves denar potom kliringa, dobe za nemško marko okrog 14.50 din, kar da skupaj 24.217.334 din. Vsekakor je to ogromna svota, ki se v našem Prekmurju zelo pozna. Tolik denar za razmeroma majhno pokrajino je vsekakor velika gospodarska pridobitev. Vpliv zaslužka na sezonskem delu se je poznal v Prekmurju v časih najhujše denarne krize. Prekmurske hranilnice in posojilnice so imele vedno dovolj denarja.

Vesti 22. decembra

O obisku guvernerja nemške Državne banke dr. Schachta v Londonu, je izšlo zdaj kratko uradno poročilo, ki pravi, da je bil ta obisk zgolj zasebnega značaja in da ni pri tem prišlo do nikakega sklepa ne glede selitve Judov iz Nemčije in ne glede česa drugega.

Judje v Gdansk su imeli včeraj sejo, na kateri so se posvetovali o svojem položaju. Po seji so obvestili vse judovsko prebivalstvo v mestu, naj bodo pripravljeni, da bodo morali v treh ali štirih mesecih zapustiti mesto.

Italijanska vlada je izgnala iz Rima Francoza Audisia, ki je bil 10 let zastopnik francoskih skladateljev in pisateljev. Francoska vlada je zaradi tega izgnala Italijana Cherladija, ki je v Franciji zastopal italijanske skladatelje in pisatelje ter glavnega urednika pariškega fašistovskega lista »Nuoba«.

Turško gospodarsko odposlanstvo bo odpotovalo jutri v Berlin, da se pogaja z nemško vlado o posojilu 150 milijonov frankov, za katero so se v načelu sporazumeli ob obisku nemškega ministra Funka zadnjič v Ankari.

Za 17 milijonov belgijskih frankov zlata in diamantov so ukradli neznaní tatovi na belgijskem parniku »Elisabethville« med vožnjo iz Južne Afrike do Belgije.

Slovaški narodni zbor, ki se bo sestel 18. januarja bo imel seje v poslopu vseučilišča v Bratislavi.

Predsednik nemške Drž. banke dr. Schacht bo prihodnji teden obiskal Finsko, da sklene z njo plačilni sporazum.

Japonsko vojaško poveljstvo je prepovedalo angleškim inženirjem tehnično nadzorovati progo iz Sanghaja v Nanking, ki je last angleških družb. Japonci pravijo, da so to storili iz vojaških razlogov.

K londonski pomorski pogodbi o omejitvi oboroževanja na morju so pristopile včeraj tudi skandinavske države, tako, da ta pogodba, sklenjena leta 1936 med Francijo, Anglijo in Združenimi državami obsega še Nemčijo, Rusijo, Poljsko in Italijo.

Angleška vlada je zavrnila prošnjo judovskih krogov, da bi dovolila naselitev 10.000 judovskih begunskih otrok v Palestini. Vlada utemeljuje to odklonitev z razlogom, da sprito sedanjih razmer ne more spreminjati starih določil o palestinskem prebivanju.

Zdravje sv. očeta se ni nič poslabšalo, izjavljajo v Vatikanu in je papež prisostvoval zadnje dni vsem svečanostim, ki so v zvezi z 60 letnico njegovega mešništva.

Francoska poslanska zbornica je začela razpravljati o dohodkih za novi proračun. Razprava obeta biti zelo burna.

Predsednik osrednje češkoslovaške vlade Benčan je včeraj govoril o gospodarskem položaju druge republike in dejal, da je ta položaj ugoden, ker je Češkoslovaška v letih svojega razmaha smoteno organizirala vse panoge gospodarstva.

Judom v Gdansk je po sklepu mestnega senata prepovedano nositi orožje.

Voditelj francoske socialistične stranke, baron Blum, bo v kratkem odpotoval na »študijsko« potovanje v Združene države. Ameriški judovski milijonarji mu pripravljajo razkošen sprejem.

V Berlinu so včeraj obglavili nekega Petra Foersterja, ki ga je hitlerjevsko ljudsko sodišče obsodilo zaradi veleizdaje na svetu.

Angleška zbornica je včeraj imela zadnja sejo pred božičnimi parlamentarnimi počitnicami. Prihodnja seja bo šele sredi januarja, ko se bosta predsednik vlade in zunanji minister vrnila iz Rima.

Podzemeljska zavetišča proti plinskim napadom iz zraka bo začela široko pripravljati angleška vlada. V teh zavetiščih bo prostora za 10 milijonov ljudi.

Italijanskim zahtevam za zmanjšanjem prevoznih pristojbin v Sueškem prekopu se pridružujejo tudi Nemci in je treba v kratkem pričakovati skupnega nemško-italijanskega nastopa glede tega vprašanja.

Španske nacionalistične oblasti so prijele v San Sebastianu 200 ljudi, ki so tihotapili denar iz Španije v Francijo.

Potovanje bivšega angleškega zunanjega ministra Edena v Združene države je imelo namen pridobiti ameriške judovske in framsonske kroge za izdatnejšo pomoč republikanski Španiji. Eden je skušal ameriško javnost prepričati, da bi nacionalistična zmaga v Španiji bila nasprotna ameriškim koristim.

116 poljskih poslancev iz stranke narodnega edinstva je poslalo predsedniku vlade interpelacijo, naj vlada brez nasilij učinkovito zmanjša število Judov na Poljskem in sicer z izseljevanjem. Judje predstavljajo nezaželen in škodljiv element v poljskem narodnem življenju, ki se ga je treba čimprej rešiti.

V Italiji so včeraj praznovali sedmo obletnico, kar je umrl Mussolinijev brat in najzvestejši sodelavec Arnaldo.

Bivši predsednik ČSR dr. Beneš je vložil tožbo proti izdajatelju knjige »Oni so nam dali državo«, ki je izšla pred nekaj tedni in o kateri je vsa evropska javnost bila prepričana, da jo je napisal on sam ali pa kak njegov najozojši sodelavec. Knjiga je vsebovala silovite napade na sedanje voditelje ČSR in je bilo v njej priobčenega veliko gradiva, ki so ga po nalogu dr. Beneša ukradli iz arhivov češkoslovaškega zunanjega ministrstva. Zastopnik izdajatelja pa pravi, da njegovi dokazi popolnoma pobijajo trditve dr. Beneša v tej pravdi.

Novo akcijo za zbiranje starega železa je zapovedal nemški gospodarski diktator maršal Goering, ki je izdal strog nalog vrhovnemu komisariju za zbiranje odpadkov Zieglerju.

Novi francoski poslanik v Berlinu Coulondre je včeraj prvič obiskal tajnika nemškega zunanjega ministrstva Meisackerja in imel z njim dolg razgovor.

Združene države bodo z vseameriške konference v Lini odšle poražene, ker niso mogle obdržati svoje vodilne vloge, katero so imele 10 let v Ameriki. Tako piše newyorsk tisk sprito dejstvo, da so ameriške države odklonile organiziranje kake fronte proti Evropi.

Angleški kralj Jurij VI. je sinoči sprejel predsednika vlade Chamberlaina, danes pa bo odpotoval v grad Sandringham, kjer bo ostal do konca januarja.

Neprilike in tajnosti fužinskega gospoda

Fužinska graščina včeraj prodana - Glavna kupca država in Vevče

Ljubljana, 22. dec. Sodnik okrajnega sodišča dr. Stojan Bajič je včeraj v sobi št. 16, ki je strah mnogim zarubljencem in zadožnim posestnikom, končal že pred leti določeno sodno dražbo graščine Fužine, ki obsega poleg parka in velikega vrta, razna gospodarska poslopja, pristave in nad 100.000 kvadratnih metrov obdelane in tudi puste zemlje z gozdovi. K tej graščini je spadal prej tudi zemljiški kompleks sedanje umobolnice na Studencu, kjer je bil prej zverinjak. Prav stari Ljubljanci in Ljubljanki se sedaj govore: »Opeljali so ga v Tiergarten!«

Graščina z vsemi zemljišči, poslopji in pritliklinami je bila cenjena na 13.798.300 din, najnižji ponudki pa je bil celotno določen na 9.878.804 din. Dražba je trajala od 8.30—10.45. Za mnoga zemljišča je bilo več interesentov. Glavna sta bila:

Državni sklad, ki je zdrazil ogromna zemljišča z gozdovi, njivami, travniki in pristavo v Razorih za 2.115.480 din, in

Združene papirnice Vevče-Goričane-Medvode, ki so na dražbi kupile poleg večjega zemljiškega kompleksa še graščino samo z vodno silo, parkom, vrtom in gospodarskimi poslopji za 2.231.061 din. Posestnik Ivan Keber iz D. M. v Polju je zdrazil obsežen, 53.000 kvadratnih metrov mereč gozd v k. o. Lipoglav za 2258 din. Mnoge parcele, tako vojaško veščališče, niso našle nobenega ponudnika.

Prav zanimiva je zgodovina fužinskega gradu, ki je bil pred sto in več leti nekako slovensko kulturno središče in ki je močno vplival na razvoj okoliškega gospodarstva. Grad je sezidal Konjčan Vid Kisil, ki je napravil tam tudi prvo papirnico. Vid je posegal v protestantsko gibanje, bil je podpornik slovenskih predikantov, prav tako so bili njegovi sinovi vneti širitelji slovenske besede. V zemljiški knjigi okrajnega sodišča je zapisano, da je bila lastnica Fužin od l. 1811 naprej Josipina Terpinč. Po njej so l. 1887 podedovali Fužine Josipina, Mary in Alma Baumgartner.

hčere ljubljanskega trgovca in l. 1848 poveljnika narodne garde Baumgartnerja. L. 1897, po smrti Alme, sta bili lastnici Josipina in Mary. Josipina je poročila grofa Wanckheima in živi danes na Dunaju. Mary s soprogo pa v Ljubljani, odnosno na Fužinah.

Na predlog grofa Paumgartnerja so v zemljiški knjigi spremenili prvotno ime Baumgartner v »Paumgarten«. Grof Paumgarten je pred vojno napravil v avstrijski konzularni službi primerno karjero. Bil je v Sofiji, pozneje v Bukaresti in tik pred vojno kot avstrijski generalni konzul v Odesi.

O njegovih medvojnih in drugih dogodivščinah se širijo različne anekdote. Možno je še vedno srednjeveške, aristokratske in graščakovske miselnosti. Smatra priprosto ljudstvo za »boljševike«. Pravijo, da je bil grof Paumgarten ob izbruhu vojne l. 1914 v Odesi prijet in osumljen vohunstva za Avstrijo. Sam pravi, da so ga v takratni carski policaji v ječo. Njegovo družino pa so poslali domov v Avstrijo. Baje so mu Rusi zaplenili mnogo dragocenosti in zlatnine. Po neki informaciji piše g. Paumgarten svoje spomine pod naslovom »Grozote carističnih ječ«. Kritični opazovalci pa trde, da se g. generalnemu konzulu ni dosti hudega zgodilo in da je bil pozneje med vojno zamenjan za nekega odličnega Rusa, interniranega v Avstriji. G. Paumgarten, ki govori drugače lepo, klasično slovensko, je bil pozneje dodeljen c. kr. namestništvu v Gradcu kot višji uradnik. Po prevratu se je preselil na Fužine, ki so bile postavljene od takratne deželne vlade pod sekvester.

Govorice, da bi ga bili boljševiki kmalu ustrelili, so mnogo pretirane. Da je fužinsko posestvo rapidno propadalo, vali krivdo g. Paumgarten na razne činitele, toda glavno krivdo je treba iskati prav v graščini.

Letos sta bili, kar bo lahko zapisal kronist lokalne zgodovine, na sodni, javni dražbi prodani že dve graščini, tako Bokalce in sedaj Fužine.

bežal pred orožniki in kako je nemirno spraševal po časopisih. Na današnji razpravi je Spajzer priznal, da je Tratnika še živega sčel, da bi se polastil denarja. Zanka pa, da ga je imel namen ubiti. Ukradene predmete, kakor uro, veržico je skušal prodati, kar pa se mu ni posrečilo. Prav to ga je izdalo in potrdilo njegovo zlobno namero. Zaslišanih je bilo tudi več prič.

Tragedija barske artistke

Maribor, 21. decembra. Veliko razburjenje je nastalo včeraj zjutraj v nekem mariborskem nočnem zabavišču, ko so odhajali zadnji gostje iz njega. Z gosti so odhajale tudi artistkinje. Direktor podjetja pa je pri tem opazil, da ena plesalka še ni zapustila svoje garderobe. Nekoliko je še počakal, ker pa je le ni bilo, se mu je zdelo vsa zadeva sumljiva ter je odšel pogledat. Nudil se mu je pretresljiv prizor. Na tleh je ležala mlada artistkinja v mlaki krvi, nezvestna. Kri ji je pritekala iz zapetja leve roke, kjer si je prerežala odvodnico. K sreči sta bila med zadnjimi gosti bara tudi dva mariborska zdravnik, ki ju je direktor naglo pozval ter sta nudila nesrečnici prvo pomoč. Zauzeta sta ji kri ter ji obvezala rano. Nato jo je zdravnik, ki je imel pred zabaviščem svoj avto, odpeljal na njeno stanovanje, kjer je sedaj v domači negi. Ker se ni izgubila preveč krvi, je že izven nevarnosti. Vzroki, ki so dovedli nesrečno mlado dekle do tega, da si je hotela vzeti življenje, niso znani.

Po 50 urnem sneženju - sonce

Ljubljana, 22. decembra. Od ponedeljka zjutraj do danes dopoldne je skoraj neprestano z malimi presledki močno snežilo. Včeraj popoldne in proti večeru je deževalo s sodo. Dežne kaplje so takoj na obliki in klobukih zledenele. Ponoči pa so se vrstili trajni snežni meteži do davi ob 9. Na ravnem je snega te padlo do 25 centimetrov. Snežilo je dobrih 50 ur.

O raznih prometnih ovirah mo že poročali. Nočni snežni vihar pa je na lžanski cesti povzročil nesrečo. Dva lžanca sta v ponedeljek okoli 20 vozila domov. Prvi je pustil konja z vozom samega, da je peljal naprej med gostim snežnim viharjem. Sam je prisedel zadaj k svojememu znancu. Prišla sta domov. Prvi lžanec ni dobil svojega konja doma. Včeraj ob 7.30 pa so konja z vozom našli v Ljubljaničnem pritoku, nazvanem Volariju. Konj je čez noč moral napeti vse sile, da bi se izkopal iz potoka. Šele v torek zjutraj je opesal in poginil. Konja je odpeljal lžanski konjač, zanj se je potoeval tudi ljubljanski.

Naš novi minister

Slovenci smo včeraj dobili novega ministra v osebi ljudskega zastopnika Franca Snoja. Novi minister g. Franc Snoj je sin kmečkih staršev, doma v Toplicah pri Zagorju. Rodil se je leta 1902. V ljudsko šolo je hodil v Zagorju, nato pa je leta 1913 vstopil v gimnazijo. Zaradi težkih razmer, ki jih je prinesla s seboj svetovna vojna, je moral opustiti gimnazijski študij. Vendar pa je v svoji zgodnji mladosti pokazal izredne sposobnosti, predvsem kot organizator. Pomembna osebnost je postal za časa bojev za majniško deklaracijo. Takrat je zaslovel ne samo v ožji okolici, pač pa tudi drugod po Sloveniji. Bil je eden tistih, ki je po lastni razsodnosti in politični zrelosti sprejel z vso dušo majniško deklaracijo kot veliko oznako ne samo za Slovence, pač pa tudi za Hrvate in Srbe.

Svoje izredne sposobnosti je stavil predvsem v službo zadrugišstva ter je veljal na polju kreditnega zadrugišstva za pravega strokovnjaka. Zavedal se je, da je to delo v največji meri potrebno ob naši severni meji. Zato se je kmalu preselil v Gornjo Radgono, kjer je postal tajnik posejilnice. Imel je izreden govorniški dar, odlikuje pa ga tudi izredno marljiva delavnost ter velika organizatorična sposobnost. Čim se je pojavil v teh krajih, je takoj oživilo delo po tamkajšnjih prosvetnih domovih. Dal jim je novega, svežega borbenega duha.

Ljubljana od včeraj do danes

Sneža se je za silo že nametlo; zdi se, da se je nebeški vremenar začel naveličati meteža. Davi je nehalo snežiti, na krimski plati pa se je nebo že zgodaj začelo brisati. V sivem zastoru so se jele trgati velike luknje, umazana jasnina se je kazala skozi. Morda se bo za dan, dva docela zjasnilo. Zdi pa se, da vreme ne bo ostalo trajno jasno.

Mah za jaslice prodajalo

Na južni strani tromostovja so razvrščene stojnice tam, kjer jih navadno nikdar ni. Na Cankarjevem nabrežju prodajajo deželani mah in smrečevje za jaslice. Mah je prav lep. Ljudje iz mesta se ustavljajo pri teh stojnicah in pridno izbirajo. Slovenska hiša za božič ne sme ostati brez jaslic; za jaslice pa je potreben mah. Seveda ne sme biti moker, ampak še v suhem nabran in lepo posušen na peči. Stiska je napravila ljudi iznajdljive. Skromen zaslužek so nekateri našli tudi v prodaji mahu.

Na trgu je malo prodajalcev

Božični prazniki so pred durmi. Človek bi mislil, da bo zdaj na trgu tako živo kakor sicer ne kmalu med letom. Pa ni. Zadnja dva dni je promet prav pičel. Kaj malo stojnic je še ostalo med kupi snega. Večinoma zdaj prodajajo razno sadje, jabolka, pomaranče in limone ter rožice. Pred nedavnim so se pojavili že tudi veliki lonci s kislim zeljem in kislo repo. Zdi se, da bo na trgu postalo živahnije šele v petek in v soboto pred praznikom. Takrat je vsako leto to velik vrvež, saj ljudje dva dni ne bodo mogli ničesar kupiti, pa se je zato treba oskrbeti že o pravem času.

Delo na reševalni postaji

V zadnjih štirindvajsetih urah so reševalci postredovali v petnajstih slučajih, torej malo več kakor sicer zadnje čase. V vseh primerih — razen enega — je šlo za notranje bolezni, za krvavitve, porode in podobno. Z glavnega kolodvora so včeraj popoldne pripeljali v bolnišnico moža, ki se je bil poškodoval pri delu.

Slikar Čargo razstavlja otroške portrete

Sredi mesta so zdaj že nekaj dni razstavljeni otroški portreti znanega slikarja Ivana Čarga. Ti portreti razodevajo slikarjev veliki talent, ki je našel v njih svojega novega, močnega izraza. Občinstvo, ki se pred izložbami ustavlja, kaže za ta dela veliko zanimanja. Prav bi pa bilo, če bi si kdaj, ko je lepa priložnost, okrasili prijatelji dobre umetnosti svoje domove z deli trajne umetniške vrednosti. In Čargova dela so v resnici taka, da zaslužijo sprejema v vsako slovensko hišo.

Sveče „Za mestne reveže“

Na Sveti večer bo tramvajski promet k pokopališču pri Svetem križu okrepljen. Mestno poglavarstvo opozarja občane, ki bodo pohiteli ob tej priliki ponovno okrasiti grobove svojih dragih rajnih, naj na grobovih prižgo sveče, ki so na razpolago v mladinskem odseku mestnega social-

ter pavsovd vzbudil najglobljo narodno zavest, kar je njegova posebno velika zasluga v teh obmejnih krajih. Kot izvrsten organizator se je pokazal tudi pri gasilstvu ter postal duša tega človekoljubnega dela. Spricu teh zaslug ga je Zveza jugoslovanskega gasilstva lani izvolila za svojega državnega stavežnika. Koliko zaupanja si je pridobil pri ljudih, se je pokazalo pri zadnjih državnozbornih volitvah 11. decembra, ko ga je pravilno slovensko ljudstvo izvolilo v znak hvalečnosti za vse, kar mu je dal, za narodnega poslanca na listi dr. Milana Stojadinovića.

Ob njegovi postavitvi za ministra niso bili veselo presenečeni samo ljudje, ki so imeli neposredno koristi od njegovega dosedanjega plodnega dela, pač pa se tega veselimo vsi zavedni Slovenci, ker vemo, da bo z isto ljubeznijo, poštenostjo in nesebičnostjo v bodoče delal tudi za vso Slovenijo.

TRGOVSKA PRIREDITEV

7. januarja 1939

TRGOVSKI DOM V LJUBLJANI

nega urada v pritličju Mahrove hiše na Krekovem trgu. Za pet dinarjev, ki jih tam plačate, dobite dve sveči belozelene — mestne — barve z napisom »Za mestne reveže«. Dobra misel mestne občine ljubljanske zasluži vsekakor popolnega razumevanja in podpore od strani ljubljanskega občinstva, ki se bo ob praznikih spomnilo tudi pokojnih. Denar je namenjen za pomoč mestnim revežem, ki bi sicer hudo zimo le težko prebili. Vsak človek ima rad lep svetli večer — in reveži tudi. Pridno posegajte po teh svečah, saj s tem podpirate siromake!

Revica je izgubila tisočak

Neka služkinja se je vračala iz Golobove mlekarne v Florijanski ulici. Šla je nič hudega sluteč domov, ko pa je prišla v sobo, je zapazila, da je med potjo izgubila tisočak. Tisočak je dan-današnji kaj lep denar. Revico je izguba seveda zadela kaj hudo. Poštenega najditelja naprošamo, naj denar odda v Golobovi mlekarji v Florijanski ulici.

Tramvaju e včeraj trda predla

Včeraj so bile skoraj na vseh tramvajskih progah hude zamude. Ljudje, ki so se vozili in se jim je mudilo, so godrnjali in robatili, da se je kar kadilo. Najhuje je bilo na Cesti 29. oktobra, dosti boljše pa tudi drugod ne. Kako to, odkod te velike zamude, so se spraševali potniki. Odkod neki? Nekateri hišniki so od sile udobni. Ne da se jim kaj dalj časa zamujati na neprijetnem zimskem mrazu. Sneg pa je s hodnika izpred hiše treba na vsak način odkidati. Kam pa naj bi ga metali. Se najbolje in seveda tudi najbližje bo, če ga namerčemo na tramvajsko progo, so si dejali, češ, »ga bo že tramvaj povozil in zmečkal, pa mirna Bosna!« To pa še daleč ne drži. Za vozila električne cestne železnice je suh snežni zadrževalnik, od katere si je neprijetnejše težko misliti. Če se bodo včerajšnjim podobni primeri še enkrat ponovili, bo mestna občina počila udobne hišnike z odgovarjajočim paragrafom iz zakona o mestnih občinah.

Darilo socialnega ministra nameščencem socialnega zavarovanja za Božič

Na predlog Zveze združenih delavcev v Ljubljani in Društva združenih zasebnih in trgoveških nameščencev Slovenije, podružnice nameščencev socialnih zavodov v Ljubljani, je minister za soc. politiko in narodno zdravje g. Dragiša Cvetković odobril izplačilo dvojne hranarine za božične praznike vsem delavcem socialnega zavarovanja, ki so v staležu bolnih.

Dalje je odobril sklep uprave SUZORJA, da se podeli vsem nameščencem socialnega zavarovanja božična nagrada.

Dvojna hranarina v gornjem primeru po zakonu o zavarovanju delavcev ni predvidena, zato ta predlog ZZZ in odobritev s strani soc. ministra vse delavstvo najtopleje pozdravlja.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Antonio se je zataknilo. Če je bilo vse to za kapitana Ruiza kaj novega, ni vedel. Don Ruiz ni niti trenil. Antonio je potegnil nase svežo srajco, kajti njegova je bila vse razcefrana, in naglo nadaljeval:

»Moj namen je, da danes zvečer zapustim Gallegovino, se vkrcam na krov »Einhorna« in se nikoli več ne prikažem sem. Iz različnih razlogov sem z Afriko končal. Ko mene ne bo, naj Vas prav nič ne ovira, če bi hoteli prevzeti trgovino. Ferdinandove muhe in napake se dajo prenašati vse dotle, dokler ostane pri svojih knjigah. Na splošno rečeno, boste našli lepo vpeljano v dobrem stanju. Drugo stran morate pa urediti v Havani s Carlom Cibom. Jaz nu bom seveda pri prvi priložnosti pisal. Poslej se bom posvetil edinole svojim evropskim poslom. Mislim, da je prav tako. Kaj mislite?«

»Trenutek, gospod, da premislim.« Don Ruiz, ki je razburjeno začel hoditi gori in doli, se je vsedel in odigral svojo igro na kartah do konca.

»Nekaj posebnega?« je dejal čez kratek čas. »Že sedmič končujem današnji večer z isto karto.« Pokazal je pikovo damo. Pomešal je karte nanovo, položil eno na mizo in se zasmejal.

»Dobro,« je dejal, »pristanem. Imate še kakšne posebne želje, gospod?«

»Eno ali dve osebnici,« je začel Antonio in poskušal svoje lase urediti apot po evropskih vzorih. »Chicho, to je ženska, ki jo imam na krovu, je treba prepeljati nazaj v Havano in jo izročiti Cibu, ki naj ji potem da svobodo. Poskrbel bom, da bo dobila od njega odpravnino. Slednjič skrbite za to, da bodo dobili Fullahi, ki so prihajali z menoj, dobro hrano in obilna darila, preden bodo odšli v svojo domovino. Kasneje vam bom iz Evrope poslal nekaj zabojev, ki jih dajte z varnim spremstvom poslati v Futa Jalun. Namenil sem jih za Amah-de-bello. Pa še tole vam rečem: Ohranite si njegovo naklonjenost!«

»In gospodična?« je povprašal kapitan in potrkal po mizi.

»Pustite jo, naj ostane v veliki hiši, dokler le hoče. Nameravam ji na vsakega četrta leta poslati po kakšni španski banki primerno podporo. Lahko jo gre dvigniti tudi v Havano, če se ji ljubi. Prejemala jo bo redno, vendar pa bo trajalo precej mesecev, preden bom vse to uredil. Med tem...«

»Morebiti bo najboljšje, če ostane tako dolgo na Gallegovini,

155 dokler »Fortune« ne bo epet nazaj,« je predlagal don Ruiz. Antonio je pritrdil.

»To je vse,« je dejal.

»Don Ruiz,« je dejal, ko sta stopala proti krmu, »zapuščam Vas tukajle na koncu sveta. Človek lahko pade. Ni ga tukaj zakona razen tistega, ki ga ljudje najdejo v samem sebi. So stvari, ki jih boste urejali, kakor se vam bo zdelo, — toda svarim vas.« Obstal je za trenutek pri hišici s kompasom in pokazal svojo roko, ki je bila od zapetja pa do ramen razgrizena. »Pa to je le kosček. So še druge globlje brazgotine.«

Kapitan »Fortune« se je priklonil in se nasmejal.

»Vi ste zelo ljubeznivi, gospod. Hvala vam za opomin. Toda jaz nisem bojazljivec. V moji domovini pravi pregovor: Če imaš opravka z ženskami, vzemi s seboj svoj bič. Toda jaz sem človek gentleman, vitez.«

»Čul sem o tem,« je dejal Antonio nekoliko pikro.

Don Ruiz je živahno odvrnil: »Verujte mi, verujte mi, da sem se tudi iz grenkih doživljanj nekaj naučil. Vem na primer kaj dobro, da dejansko ni ženska list, kar vas žene proč. Ne; vi odhajate iz številnih razlogov. Zaradi samega sebe, da bi bili svobodni, kaj ne? Pa mi bržkone ne verjamete, da to razumem. Sem tudi jaz človek, ki vem za čustva.«

»Res je,« je dejal Antonio, »prosim, oprostite.«

Spet sta si podala roki.

»Zdravstvujte, prijatelj,« je zaklical don Ruiz čez ograjo navzdol. »Storil bom, kar se da najbolje. Tu je moja sreča, vaša tam. Toda dobrega moža, ki sva ga takrat videla v kotlinici, ne bova nikdar pozabila. Nikoli. Kaj ne? Zbogom, zbogom, pa ne bi rad rekel za vedno.«

Odrinil so.

V majhnem čolniku, sredi katerega je ležala čula, sta Antonio in Juan naglo veslala po reki navzdol in zavila mimo pomola. Nekaj minut kasneje je stal Antonio na dobro znanem krovu »Einhorna« in stiskal roko kapitanu Bitternu.

Le eno je bil pozabil. Na psa Simbo. Ob prvi jutranji zarji je poslal čoln na Gallegovino. Don Ruiz mu je poslal s psom vred tudi listič.

»Že danes zjutraj na vse zgodaj sem zagrabil. Vse gre kot je treba. Oddajte in strel, ko boste odhajali, da boste potem iz »Fortune« slišali za odgovor pozdrav. Tu je vaša pošta iz Havane, ki sem jo včeraj pozabil izročiti. Zbogom!«

Toda v vsej tišini so osvetlili sidro in s pojenjajočo oseko odrinili. Bila je še megla. Juan jih je vodil skozi čeri. Zdelo se je, da je »Einhorn« z radostjo pozdravila odprto morje.

»Poglejte, gospod,« je zaklical Juan in pokazal na prostrano obrežno čeri, na katerih sta skupaj preživela nekaj sončnih dni. Najlepše je bilo, kar smo sploh doživeli na Gallegovini. To si bomo zapomnili in — očeta Francoisa. Pri tej besedi se je prekrizal. »Spet smo na odprtem morju. Izročam vam ladjo. Ha, ha. Spet bomo videli Evropo! Španijo! Saj me boste pustili za kratek čas domov, kajne?«

»Če obljubiš, da se boš zopet vrnil k meni,« je smeje dejal Antonio.

»Kjerkoli boste, vrnil se bom k vam.«

Antonio je sam prevzel krmilo. Ni gledal nazaj. Proti poldnevju je bila nizka obala že za vzhodnim obzorjem. Čul je, kako je ladijski zvonec neutrudno štel dneveni čas. Šel je navzdol, da bi s kapitanom v kabini pojedel svoje kosilo.

Pa je bilo še mnogo stvari, ki so ga poleg rednih udarcev zvonce ob vsaki uri spominjale, da se je spet vrnil v svoj stari svet. Mednje je spadal način, s katerim je spravil kapitan Bittern svojo juho vase. Dvignil je krožnik do višine svojih ust in pogledal tja čez njeno gladino, kakor da bi pri ugotavljanju kraja, kjer se nahaja, odkril na obzorju ledeno goro. Nato se je odprla razpoka na obrazu. Krožnik se je nagnil, juha pa je izginila. Antonio se je zdelo, da se je preselil nazaj v dni strašanskih požurških umetnijskega kapitana ob mizi mistra Bonnyfeathera. Pred oči mu je stopila Casa Bonnyfeather z vsemi, ki so takrat sedeli ob mizi. In velik kup pisem, na katera je sedaj postal pozoren, je spopolnil v njem vtis, da se je dejansko zopet vrnil v svet.

Bratje Baring & Co. izvršile testamenta po mistru Bonnyfeatheru, so se kar kopali v črnili, da bi ga pripravili na vrnitev. Njihov zastopnik ga čaka v Livornu. Nujno je potrebno, da trgoveško tvrdko Casa Bonnyfeather v Italiji takoj likvidira. Antonio se je od sreca nasmejal, ko je bral zagotovila o brezpogojni zanesljivosti svojega livornskega zastopnika.

Sledil je dolg obračun.

... Gospod Vincenzo Nolte, sicer mlad mož, ki si je zaradi svoje izurjenosti v bančnih poslih v teh težavnih časih pridobil zavidanja vredno slavo, je dedič stare tvrdke, s katero smo že dolga leta v poslednjih zvezah. Lahko se zanesete nanj v vsakem pogledu. Naročeno mu je, naj bo Vam na razpolago...

Osupnjen je pogledal končni znesek. Šele sedaj mu je postalo na mah znano, da je prav za prav silno bogat človek. Kako, da ni sedaj vse tako skupaj let? se je vprašal. Po katerih podzemeljskih kanalih se pretaka tok usode? Ogabna je bila mlakuža, v katero se je potopil bronasti deček. Končno je popolnoma izginil s površja, za vedno. Le eden izmed dvojčkov je ostal živ. Prav gotovo mu je neke vrste božja milost naklonila svobodo.

Amerikanci bero vse prepočasi

„Dokler ne bomo brali smiselno in hitro, bodo časopisi dolgočasni“

V Ameriki so ponosni na to, da ljudje mnogo berejo. Vendar so nezadovoljni, ker odrasli ljudje navadno nič hitreje ne bere, kakor pa otroci v ljudskih šolah. Krivdo, da se otroci v šoli ne nauče hitreje brati, pripisujejo raznim slabim navadam pri branju. Celo intelektualci ne berejo dosti hitreje, kot navadni delavci. Amerikanci z ozirom na to govorijo o nekaki »pohabljenosti« na jeziku.

Kakor za vsako drugo stvar, skušajo Amerikanci najti zdravila tudi za prepočasno branje. Da slabo berejo, tega se niso zavedli šele zdaj, pač pa se o vzrokih te zastočnosti sprašujejo že nekaj desetletij. Nazadnje se je univerzitetnemu profesorju Bathwellu iz Chicaga posrečilo iznajti dva stroja, s pomočjo katerih je mogoče postaviti diagnozo teh slabih navad in jih začeti zdraviti.

Film, ki kaže, kako berete

Neki ameriški časnikar je pred nedavnim obiskal tega profesorja, da bi zvedel kaj več o teh strojih. Profesor ga je posadil na stol pred takšnim premičnim strojem. Ta stroj se imenuje »Aparat za fotografiranje očesnih gibov«. Podoben je pripravi, ki jo rabijo zdravniki, kadar preiskujejo očesne bolezni. Časnikar je moral pred tem strojem brati neko tiskano besedilo, in sicer na glas. Kakor hitro je začel brati, je priprava zabrnela, kakor kakor vrtilje film. Malo proč od oči sta bili dve zrcalci, ki sta sliko obeh oči metali v neko dolgo cev. Na koncu cevi je bila priprava za filmsko snemanje. Tako je omenjeni profesor filmal gibanje časnikarjevih oči. Ko je bilo snemanje končano, je profesor film razvil. Na njem je bilo videti celo vrsto črt v neenakih presledkih. »Ta film vam kaže, kako berete,« je nato pripomnil profesor. »Na njem se vidi, kdaj ste v rešnici brali oziroma izgovarjali besede, pa tudi to, kdaj ste preskočili od ene besede ali od ene vrste na drugo.«

Če hoče človek zares hitro brati, se ne sme pri vsakokratnem vdihu ustavljati dalje kot eno-šestinko sekunde. Navadno pa se ustavljajo kar za celo minuto, če ne še več, in zato ni čudno, če tako počasi bere. Počasno branje povzroča prveč ti predolgi odmore, drugič pa tudi dejstvo, da imajo ljudje pri branju to navado, da mečejo pogled nazaj na tisto, kar so že prebrali, kakor da niso čisto gotovi o tem, kar so prebrali. Takšne zamude povzročijo, da človek bere skoraj še enkrat tako počasi, kakor pa bi mu omogočale njegove oči in tisto znanje, ki si ga je pridobil v šoli.

Ne berite glasno!

Omenjeni profesor s chikaške univerze tudi pravi, da večina Amerikancev zato tako počasi bere, ker so jim učitelji svetovali, naj berejo na glas. Tako so dejali, se lahko vsak sam prepriča, kako prav za prav bere. S tem pa so dosegli samo to, da zdaj pri branju vsak vidi le posamezne besede ter jim hoče dati poudarka, in zato tudi res ni čudno, da je pri branju tako počasen.

Da bi te slabe navade pri branju odpravil, je profesor Bathwell iznašel še drug stroj, ki ni prav nič manj kompliciran kot prvi. Ta priprava sestoji iz navadnega filmskega projekcijskega aparata in

majhnega kosa platna. Priprava projicira na platno cel stavek in sicer ne besedo za besedo, pač pa cel stavek naenkrat. Vsak stavek je dolg tretjino vrste. Bralci se vadi v tem, da stavek prebere z enim samim pogledom. Ko se je to naučil, že zna prebrati vrstico tako, da pri tem samo trikrat treni z očmi oziroma preskoči s pogledom

Navadno preberemo po 500 besed na minuto

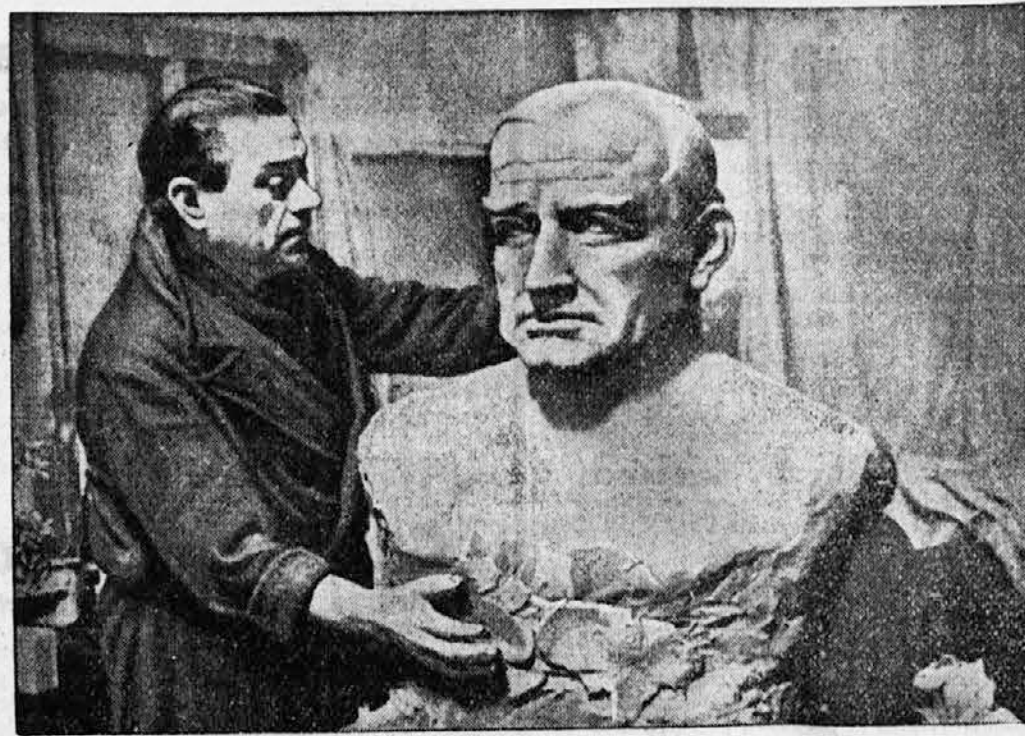
Na ta način se počasi navadi, da pri branju vidi vselej vsaj nekaj besed naprej. Prve pol ure mora njegov »učenec« prebrati vsaj 200 besed na minuto, nato pa vedno več. Po kakšnih 20 ali 30 urah takšnega učenja, more »učenec« prebrati tudi že do 650 besed, seveda, če je njegovo oko v redu. Profesor je tudi dognal, da se ljudje, ki so morda stari že nad 60 let, prav tako hitro lahko nauče hitrega branja, kakor otroci. Normalen polnoleten človek lahko prebere na minuto 500 besed tako, da pri tem tudi ve, kaj je bral. V Ameriki pa danes bere s povprečno ohitrostjo okoli 300 besed na minuto.

Dostikrat kdo pravi, da so mu oči opešale, ker je preveč bral. Toda vse to prihaja od tod, ker so se oči po nepotrebnem toliko naprezale. Treba je očem navaditi na hitro branje, pa se ne bodo utrudile tako hitro. Oči so bile prvotno namenjene — tako pravi omenjeni profesor — za gledanje predmetov, ki človeku niso tako blizu, na primer črede ovac na bližnjem hribu, na opazovanje dogodkov od daleč. Kadar pa človek vzame v roko na primer časopis, dela nad svojimi očmi nekakšno nasilje. Prišli jih k nečemu, česar niso navajene. Očesne mišice prisilimo na težko delo. Kadar preberemo eno tiskano stran, naredimo naše oči približno 240 ekokov. Če v tem času naredite s svojim prstom 240 gibov, pa boste videli, koliko dela morajo opraviti oči.

Kaj svetuje profesor Bathwell

Profesor Bathwell svetuje vsem, ki se hočejo naučiti hitro brati, predvsem tole: »Ne berite na glas! Takšno branje je podobno tipkanju na stroj. Poskušajte razumeti ves stavek naenkrat, ne berite pa posameznih besed. Prizadevajte si, da boste brali čim hitreje. V začetku boste seveda še metali svoj pogled na tisto, kar ste že prebrali, pa se boste tega kmalu odvadili. V kolikor bo vaše branje bolj smiselno, tem hitreje boste brali. S tem pa se seveda ne pravi, da moramo posamezne odstavke kar preleteti. Vedno moramo tudi vedeti, kaj beremo, če ne, je vse branje največja neumnost in trpinčenje samega sebe. Treba se je od časa do časa tudi nekoliko ustaviti in razmisliti o tem, kar beremo. Vse dotlej, dokler se ne bodo naučili ljudje brati smiselno in hitro, ne bodo imeli dosti užitka nad številnimi novicami, ki jih prinašajo vsakodnevni časopisi.«

Zahtevajte povsod naš list!

Doprsni kip francoskega ministrskega predsednika. Postavili so ga v Avignonu, kjer je Daladier doma.

Kje bo olimpijski boj leta 1944

Vsi bi ga radi imeli na svojih tleh, bo pa najbrž v Lausanni

Še davno ne bodo izvršene vse priprave za veliko olimpijado, dvanajsto po številu, ki bo leta 1940 v Helsinkih, pa se že postavlja vprašanje, kje bodo olimpijske tekme leta 1944. Zdaj se je zvedelo, da je ameriški olimpijski odbor sklenil na svojem sestanku v Bostonu, da postavi pri Mednarodnem olimpijskem odboru v Lausanni kandidaturu za XIII. olimpijske tekme, ki naj bi bile leta 1944 v Detroitu, glavnem mestu ameriške avtomobilske industrije. Tamkajšnji industrijanci so se izrazili, da so pripravljeni nositi vse stroške za to veliko mednarodno športno prireditev. Izdelali so celo tudi načrt za stadion, v katerem bo prostora za 110.000 gledalcev. Med športnim svetom pa prevladuje mnenje, da Amerikanci s tem svojim predlogom, oziroma prošnjo, ne bodo uspeli, saj so bile komaj šele leta 1932 olimpijske tekme v Los Angelesu. Najbolj verjetno je, da bodo po Helsinkih prve naslednje olimpijske tekme kje v Angliji, kajti Angleži so tudi že davno predpostavili svojo kandidaturu. Toda tudi London ni sam, ki si želi za 1944 olimpijado. Italijani seveda odločno nastopajo proti tej londonski nameri. Hočejo imeti olimpijske tekme v Rimu. Poudarjajo, da imajo do tega še predvsem pravico zato, ker v Rimu še nikdar ni bilo takšne prireditve, dočim je v Londonu že bila leta 1908. Poteguje pa se za

prireditev olimpijade tudi Lausanne, ki je sedež mednarodnega olimpijskega odbora. To mesto bi rado proslavilo 50 letnico ustanovitve modernih olimpijskih tekem v kraju, kjer počiva truplo ustanovitelja Pierra de Coubertina. Zdi se, da ima Lausanne največ izgledov, da uspe. Treba pa je poudariti še to, da se tudi Japonska še ni čisto odpovedala prireditvi olimpijskih iger, pač pa, da je samo prosila, naj bi bile na Japonskem potem, ko bo vojna s Kitajsko končana. Pa tudi v Južni Ameriki z vso vneto goje šport in žrtvujejo ogromne vsote denarja za pošiljanje svojih zastopnikov na evropske olimpijske prireditve. Razumljivo je, da si žele prirediti olimpijado tudi te države, ki naj bi bile v Buenos Airesu ali pa v Rio de Janeiru. In poleg vseh teh se potegujejo za takšno mednarodno športno prireditev tudi: Budimpešta, Varšava, Španija (vsaj pred državljansko vojno), Jugoslavija, Grčija, Egipt in še nekaj drugih. Ni torej treba nobenega strahu, da bi se za olimpijado leta 1944 prijavilo pre malo držav, ki bi rade priklicale v svoj krog številne zastopnike z vseh koncev sveta, da se bore in nato ponesejo tudi sloves te ali one države v širni svet.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 22. decembra: 12 To in ono (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Napovedi — 15 Slavne koračnice (plošče) — 15.40 Slovenska za Slovence (z. dr. Rud. Kolarč) — 16 Napovedi, poročila — 16.30 Nac. ura: Zasluga jug. prostovoljcev za našo osvoboditev (Mirko Jovanović) — 16.50 Deset minut zabave — 20 Koncert Sodelujeta: g. Drago Zagar in Radij. orkester — 21.30 Kozaske pesmi (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Kvartet mandolin.

Drugi programi

Cetrtek, 22. decembra: Belgrad: 20 Kojnovičeva opera »Kostana«, 20.30 Beethovnov trio, 22.20 Komorni koncert — Zagreb: 20 Cerkevni koncert, 21 Schubertovo zimsko potovanje, 22.20 Plesna glasba — Praga: 19.25 Orgle, 20.10 Org. koncert, 22.20 Plošče — Sofija: 19 Klavir, 20.55 Laska glasba — Varšava: 19 Zab. glasba, 21.30 Vok. koncert, 22. Plošče, 23.05 Komorna glasba — Budimpešta: 19.50 Org. koncert, 22.10 Koncert, 23.10 Cigan. orkester — Trst: Milan: 17.15 Vok. koncert, 21 Opera »Arlekinke« — Rim-Bari: 21 Simf. koncert — Dunaj: 20.30 Koncert po željah, 22.30 Nar. in zab. glasba — Berlin: 19 Puccinijev spominski večer, 20.10 Plesna in zab. glasba — Lipsko: 20.10 Puccinijev večer — Monakovo: 20.10 Opereta »Paganini« — Strassbourg: 20.30 Dickensova igra »Čvrček za pečjo«.

Ameriške oblasti so začele obsežno preiskavo v Costerjevem finančnem skandalu. Preiskava je dognala, da so zločinski tolpi bratov Musica, kakor so se v resnici pisali Coster in njegovi, pomagali ravni vplivni politični ljudje. Costerjeva sestra je bila v službi pri sedanjem ameriškem finančnem ministru Morgenthauju. Costerjeva družba, ki je razpolagala z 98 milijoni dolarjev kapitala, se je na debelo bavila s tihotapstvom alkohola in orožja za Kitajsko ter rdečo Španijo.

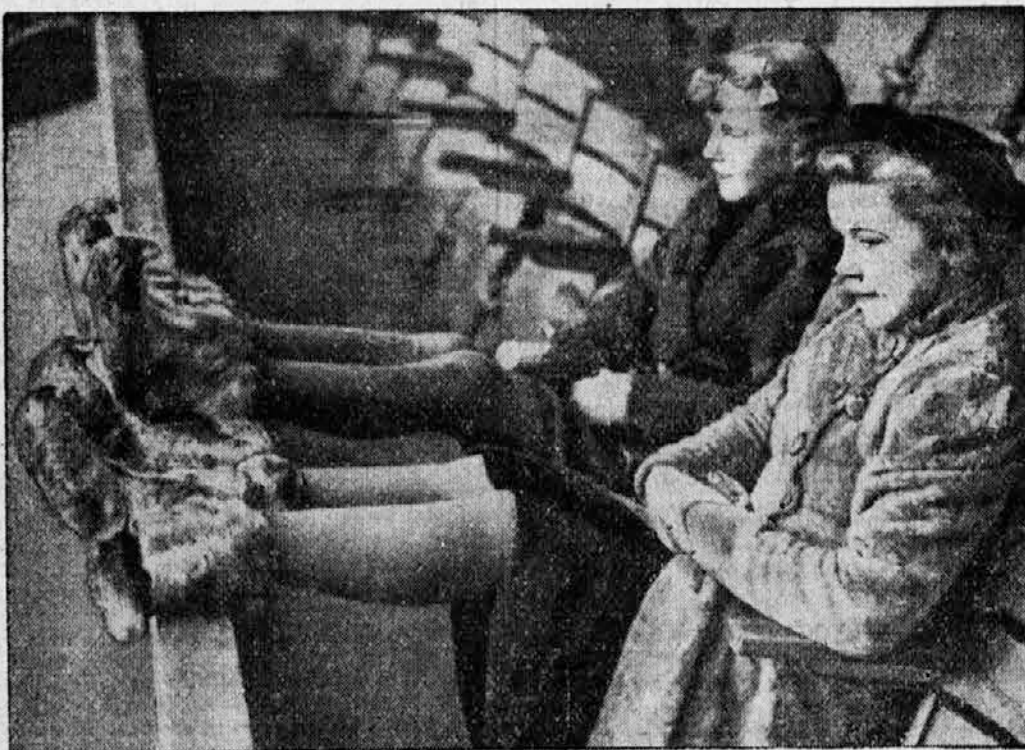
Približno vsak osmi človek smrči

Smrčanje je huda nadloga, ne morda za tiste, ki smrče, pač pa predvsem za one, ki morajo to smrčanje poslušati. Tisti, ki zaradi neprestanega smrčanja koga od domačih še ponoči nimajo miru, pravijo celo, da ni bolj srečne družine, kot je tista, v kateri nihče ponoči ne smrči. Dostikrat je ravno smrčanje vzrok prepirov. Nekateri se celo potegujejo za to, da je treba smrčanje smatrati za ločilni razlog. Tako natančni pa so povečini le tisti, ki jih tare kaj drugega, kaj takšnega, kar neradi povedo, in si zato rajši izmislijo drug vzrok, zakaj bi se radi ločili.

Zdravniški strokovnjaki so hoteli rešiti tudi uganko človekovega smrčanja. Ugotovili so, da se samo deset odstotkov tistih, ki smrče, zaveda smrčanja, čeprav jih dostikrat samo njihovo smrčanje celo prebudi iz spanja. Kljub temu pa sami nikdar nečjejo priznati le svoje navade.

Človek smrči zaradi tega, ker pri dihanju podhrta mehki del zadaj na nebu v ustih ter glasilke. Kdor spi normalno, ima usta zaprta, diha skozi nos, in se v njegovem grlu ne trese prosto tkivo. Ugotovljeno je, da smrči približno vsak osmi človek.

Vzrok smrčanja so v glavnem napake v dihalnih organih, posebno v nosu, zaradi česar oni, ki smrči, ne more spati z zaprtimi usti. Smrčanju so krivi predvsem polipi, otekline v nosu, otekle nosne žleze, nepravilna oblika kosti v nosu in podobno. Kdor se hoče iznebiti smrčanja, je najbolje, če se ob priliki oglasi pri zdravniku. Pa ne samo oglasi, tudi ravnati se mora po tem, kar mu bo zdravnik povedal.

Norvežanke in Švedinje so začele nositi take-le kožuhaste čevlje pri drsanju.

Norman Railly Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Zakaj? Kakšni so bili razlogi, ki so gospodarja te mogočne utrdbe napeljali, da je vedel, naj ostanejo odprta? V tej tihi noči je na dvoru Viljema Osvoboditelja veselo in živo. Princ Ivan slavi predvečer, pomemben predvečer: jutri bo sedel na kraljevski prestol svojega rodnega brata kralja Riharda z Levjim scem, končno bo vendarle sedel na bratov prestol ter si ovenčal glavo s krono najmočnejše evropske kraljevine. Nobena stvar mu tega več ne more preprečiti. Brat je ujet. Kako težko je čakal ta upornik, da bi končno že zasijal njegov veliki in slavni dan! Kje je zdaj brat, kateremu se je uprl? Ujel ga je in zaprl njegov smrtni sovražnik vojvoda Leopold Avstrijski, ki ga ne bo spustil prej, dokler ne bo dobil 150.000 mark odškodnine za kraljevo glavo in svobodo. Kdo pa mu bo dal ta denar? Kdo ga bo zbral? Mari ljudstvo? Ljudstvo že ne, za to bo poskrbel on, Ivan brez dežele, on sam s svojimi plemiči! Izsesali bodo narod do zadnje kaplje krvi, iztisnili bodo iz njega vse, tudi najneznatnejše, kar premore. Kdo pa potem? Sicer pa se bo končno Leopold VI., vojvoda avstrijski, prav gotovo maščeval nad njegovim bratom Rihardom, maščeval se bo za krivice in poniževanja, ki jih je bil Rihard zagrešil nad njim ob času križarskega potovanja. Pred sodišče v Speyru ga bo

prignat ter ga obtožil, da je ubil Konrada Montferratskega, splošno priznanega jeruzalemskega kralja, ki je bil ubit nekoliko po letu 1192. Prav glasno in jasno se je šušljalo med klemiči in kralji, da je bil dal pripraviti ta uboj angleški kralj Rihard. In ko bo obtožen in obsojen, bo prišel ob kraljevo čast in ob prestol. Kdo naj bi torej šel stal na potu Ivanu brez dežele, kdo naj bi mu preprečil, da se ne bi mogel okronati s krono angleškega kraljestva? Na njegovi strani je celo duhovščina, od tod se mu ni nadejati nobene zapreke, saj ga podpira poglavar angleške cerkve, sam Black Cannonski škof, ki je častihlepen človek, razen tega pa tudi njegove pravne lastnosti niso neoporečne; sicer pa tudi kar zadeva um, ni posebna zvezda. Tega škofa je Ivan brez dežele postavil na Rihardovo mesto, čim je pregnal s škofovskega prestola Rihardovega prijatelja, kanclerja in škofa Viljema Longchamps Elyjskega. In v tej vedri in veseli noči je Ivan brez dežele v svojem razkošnem dvoru v krogu svojih najzvestejših prijateljev in pristašev, prilizencev in klečaplaznikov že skoraj čutil zlato krono angleškega kraljestva na svoji glavi. Zdelo se mu je v trenutkih, da mu sedi na rdečih laseh in da se mu je pritiskala s svojo dragoceno težo prav k lobanji, v nekkih hiph pa se mu je spet zdelo, da

jo drži na svoji široki dlani; že jo gleda s svojimi drobnimi, vedno z nekakšnim vražjim žarom razsvetljenimi očmi, slastno, pohotno, poželjivo. Gleda jo, gleda na tej svoji dlani, in od časa do časa skoraj ne more verjeti, da bi bilo to mogoče. Ne more verjeti, da bi se to dragoceno kamenje, ki jo tako bleščeče krasi, le sketalo prav njemu na čast. S svojim trepetajočim sijem mu zdaj pa zdaj izsili celo solze iz oči. O kako dobro mu pristaja ta krona na glavo! Kakor bi se bil z njo rodil — in šele zdaj vidi, kakšno krivica mu je bil napravil brat, ko je zasedel prestol, ki je bil pripravljen prav za prav le zanj in za nikogar drugega!

Tako je v krogu svojih prijateljev razmišljal Ivan brez dežele. Od časa do časa se je narahlo dotaknil roke svojega najzvestejšega in najzanimivejšega prijatelja siru Guyja, ki je bil na predvečer pripravil njemu na čast vso to gostijo. Ivan brez dežele je že vedel, da je tudi sir Guy srečen to noč. Saj sedi tu, nedaleč od njega, na Ivanovi levičari Rihardova varovanka, krasna lady Marian, ki ima velike in kakor robida črne oči, ki se svetijo kakor žerjavica v svojem polnem, razžarjenem sijaju, ustnice, ki so rdeče kakor šipkov plod v pozni jeseni, in nasmehek mehak kakor baržunasta tkanina. Sir Guy hrepeni po njej, zaljubljen je vanjo z vsem srčnim žarom. Njene ljubezni si želi. Samo kralj pa lahko podeli svojo varovanko za ženo komur hoče. Od kralja, ne od nje, zavisi njegova sreča. Morala se bo pokoriti kraljevi zapovedi, čim ji ukaže. Z vsem žarom jo bo pričakal in vpeljal v svoje gnezdece, prav kakor jo je bil sprejel in pričakal nocoj,

ko jo je bil povabil na gostijo. Vse to pa se bo zgodilo takrat, ko bo Ivan brez dežele postal kralj. Potem Rihard pri tej stvari nima več nobene besede. Njegova varuhovska pravica bo ugasnila in sama od sebe prešla na novega kralja. Kaj pa ta? Ta se ne bo upiral in bolidy Marian zaupal njemu, svojemu najzvestejšemu pristašu!

Lady Marian pa sedi na svojem mestu in gleda ves ta sijaj. Hrum plemičev, ki pijo najdražja in najtežja vina iz dragocenih kozarcev; naglo slug, ki na polnih pladnjih nosijo pred goste ter jim ponujajo najrazličnejše in najzanimivejše pripravljene jedi; z bogatimi uniformami okrašene dvorjane in straže, ki so razvrščene po vsej dvorani in stoje negibno s kopji v rokah; pa lovške ptice, ki sede po prečkah in imajo na nogah pritrjene tanke veržice. Vse to jo bolj zanima, kakor bi jo bil utegnil kadarkoli v mislih zaposeliti sir Guy, za katerega se dejansko zmeni sama od sebe le toliko, kolikor za vsakogar drugega, ki je v tej dvorani. V njeni čisti, dekliski duši se je šele komaj začela narahlo buditi slutnja ljubezni. Kako bi se torej utegnila razvneti za človeka, ki je bil sicer močan, zdrav in lep, pa vendar že postaren in v vsem vedenju tog ter hladen. Njene sanjave oči in njena mehka, romantično razpoložena duša hrepene za vse drugačnimi junaki ter čakajo hrabrejših, podrenejših in mlajših osvobodilcev. V teh svojih mislih je kakor odsotna opazovala vse, kar se je okrog nje dogajalo. Niti opazila ni, kdaj se je bil dvignil sir Guy, visok in veličasten v svoji sijajni, bogato

okrašeni viteški obleki, dvignil čašo in v popolni tišini, ki je v hipu zajela dvorano, spregovoril:

(Foto: Warner Bros.)

... lady Marian sedi na svojem mestu in gleda vse to...